

Soạn văn lớp 6 bài Bức thư của thủ lĩnh da đỏ (Xi-át-tơn)

I. Bố cục

Tác phẩm được chia làm 3 phần:

- Phần 1 (từ đầu đến “cha ông chúng tôi”): Những điều thiêng liêng trong kí ức người da đỏ.
- Phần 2 (tiếp đến “đều có sự ràng buộc”): Những lo âu của người da đỏ về đất đai môi trường sẽ bị tàn phá bởi người da trắng.
- Phần 3 (còn lại): Kiến nghị của người da đỏ về việc bảo vệ môi trường, đất đai.

II. Hướng dẫn soạn bài Bức thư của thủ lĩnh da đỏ chi tiết

Câu 1 (Trang 139 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Đọc đoạn đầu bức thư: từ Đối với đồng bào tôi đến tiếng nói của cha ông chúng tôi.

a) *Hãy chỉ ra những phép so sánh và nhân hóa đã được dùng.*

b) *Hãy nêu lên tác dụng của phép so sánh và nhân hóa đó, đặc biệt là trong việc làm nổi bật quan hệ giữa người da đỏ với “Đất”, với thiên nhiên.*

Trả lời:

a) Đoạn đầu của bức thư, thủ lĩnh da đỏ sử dụng những hình ảnh nhân hóa:

- Mảnh đất này là bà mẹ của người da đỏ
- Những bông hoa ngát hương là người chị, người em.
- Người da đỏ, mỏm đá, vũng nước, chú ngựa “đều cùng một gia đình”.

Các phép so sánh thường được sử dụng:

- Nước óng ánh, êm ả trôi dưới những dòng sông, con suối là máu của tổ tiên.
- Tiếng thì thầm của dòng nước chính là tiếng nói của cha ông.

b) Tác dụng của so sánh, nhân hóa:

- Thể hiện mối quan hệ giữa con người được thể hiện gắn bó hết sức thân thiết, như là chị em, như là con người trong một gia đình, như là con cái với người mẹ.

– Cha ông, tổ tiên của người da đỏ tồn tại trong thiên nhiên, trong những dòng nước, trong âm thanh của côn trùng và nước chảy.

Câu 2 (Trang 139 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Đọc đoạn giữa của bức thư: từ Tôi biết người da trắng không hiểu cách sống đến Mọi vật trên đời đều có sự ràng buộc.

a) Đoạn văn đã nói lên sự khác biệt, sự đối lập trong “cách sống”, trong thái độ đối với “Đất”, đối với thiên nhiên giữa người da đỏ và “người da trắng” trên những vấn đề gì?

b) Tác giả đã dùng những biện pháp nghệ thuật nào để nêu bật sự khác biệt, sự đối lập ấy và để thể hiện thái độ, tình cảm của mình?

(Gợi ý: cách dùng phép so sánh, phép nhân hóa, phép lặp, phép đối lập; cách sử dụng các kiểu câu; cách sử dụng từ ngữ, ...)

Trả lời:

a) Sự khác biệt của người da đỏ và da trắng thể hiện ở thái độ đối với đất đai:

– Người da trắng:

+ Xa lạ với đất, coi đất là kẻ thù.

+ Cư xử như mua được, tước đoạt được, bán đi như mọi thứ hàng hóa.

+ Chỉ biết khai thác, lấy đi những thứ cần, ngấy ngiến đất để lại đằng sau là bãi hoang mạc.

– Người da đỏ:

+ Trân trọng đất, coi đất như mẹ, như phần máu thịt.

Sự khác biệt thể hiện ở lối sống:

– Người da trắng:

+ Sống ồn ào trong nhịp sống công nghiệp căng thẳng.

+ Không quan tâm đến không khí

+ Không biết thưởng thức “những làn gió thấm đượm hương hoa đồng cỏ”.

+ Không quý trọng muông thú.

b) Tác giả dùng nhiều biện pháp nghệ thuật thể hiện thái độ, tình cảm của mình.

– Phép đối lập:

anh em >< kẻ thù

yên tĩnh >< ồn ào

xa lạ >< thân thiết

– Điệp ngữ: Tôi biết... tôi biết... Tôi thật không hiểu... Tôi đã chứng kiến... Ngài phải nhớ... Ngài phải giữ gìn... Ngài phải dạy.

– Sự so sánh tương phản, giữa người da trắng và người da đỏ về thái độ thiên nhiên về cách sống.

Câu 3 (Trang 140 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Đọc đoạn còn lại của bức thư.

a) *Hãy nêu các ý chính của đoạn này.*

b) *Cách hành văn, giọng điệu của đoạn này có gì giống, có gì khác với hai đoạn trên?*

c) *Nên hiểu thế nào về câu: Đất là Mẹ.*

Trả lời:

a) Ý chính của đoạn còn lại của bức thư, yêu cầu tổng thống Mỹ:

– Dạy người da trắng kính trọng đất đai.

– Dạy người da trắng coi đất là mẹ.

– Khuyên người da trắng bảo vệ đất đai là bảo vệ chính mình.

b) Cách hành văn và giọng điệu của đoạn này cũng giống như các đoạn trước:

– Sử dụng điệp ngữ, dứt khoát và mạnh mẽ hơn.

– Khẳng định chắc chắn rằng “Đất là Mẹ”.

c) Đất là Mẹ nhấn mạnh quan hệ mật thiết gắn bó của người với đất:

– Những con người phải có nghĩa vụ kính trọng, chăm sóc, bảo vệ Đất.

– Có ý nghĩa đất là nguồn sống, là sự chở che, bảo vệ con người.

– Sự gán bó này giúp cho con người có thái độ cư xử đúng đắn với đất đai.

Câu 4 (Trang 140 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Bức thư đã sử dụng rất nhiều yếu tố của phép lặp (lặp ý, lặp từ ngữ, lặp kiểu câu). Hãy lập bảng thống kê một số hoặc toàn bộ những yếu tố lặp ấy và chỉ ra tác dụng biểu hiện tư tưởng, tình cảm của chúng.

Trả lời:

Tác giả sử dụng nhiều phép lặp:

– Lặp từ ngữ (điệp ngữ): mảnh đất, tôi biết, dòng nước, người da đỏ, người da trắng.

– Lặp kiểu câu:

Nếu chúng tôi bán... ngài phải...

Ngài phải dạy...

Ngài phải bảo...

Ngài phải biết...

Ngài phải giữ gìn...

– Lặp lại sự đối lập giữa người da đỏ và da trắng. Sự lặp lại tăng hiệu quả nhấn mạnh, làm nổi bật sự khác biệt trong cách sống và trong thái độ với thiên nhiên.

Câu 5* (Trang 140 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Hãy giải thích vì sao một bức thư nói về chuyện mua bán đất đai cách đây một thế kỉ rưỡi nay vẫn được nhiều người xem là một trong những văn bản hay nhất nói về thiên nhiên và môi trường?

(Gợi ý: Vận dụng tổng hợp kết quả việc đọc – hiểu ở trên và kết hợp với việc làm bài Luyện tập dưới đây)

Trả lời:

Bức thư nói về chuyện mua bán đất đai cách đây hơn một thế kỉ được coi là văn bản hay nhất, bởi:

– Tác giả đã viết với tất cả các tình yêu mến, kính trọng đất đai của người da đỏ.

– Bằng kinh nghiệm sống gần gũi với thiên nhiên, đã chỉ ra tầm quan trọng của đất nước, không khí, muôn thú đối với con người.

– Đặc biệt là thủ lĩnh da đỏ đã nêu lên trách nhiệm của con người phải bảo vệ, giữ gìn môi trường sống, bảo vệ thiên nhiên.

III. Soạn phần luyện tập Bức thư của thủ lĩnh da đỏ

Luyện tập (Trang 140 SGK ngữ văn 6 tập 2)

Chọn một số câu hay trong các đoạn của bức thư trên nói về không khí, ánh sáng, đất, nước, thực vật, thú vật và học thuộc lòng.

Trả lời:

Một số câu hay nói về không khí, ánh sáng, đất, nước, thực vật, thú vật:

– Đối với đồng bào tôi, mỗi tác đất là thiêng liêng, mỗi lá thông óng ánh, mỗi bờ cát, mỗi hạt sương long lanh trong những cánh rừng rậm rạp, mỗi bãi đất hoang và tiếng thì thầm của côn trùng là những điều thiêng liêng ...

– Dòng nước óng ánh, êm ả trôi dưới những dòng sông, con suối đâu chỉ là những giọt nước, mà còn là máu của tổ tiên chúng tôi.

- Không khí quả là quý giá đối với người da đỏ, bởi lẽ bầu không khí này là của chung, muông thú, cây cối và con người cùng nhau hít thở.
- Tôi đã chứng kiến cả ngàn con trâu rừng bị chết dần chết mòn trên những cánh đồng trơ trọi vì bị người da trắng bắn mỗi khi có đoàn tàu chạy qua.